

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş tarihçesi ve ilk 10 yıllık gelişimi

The establishment history of Pamukkale University Faculty of Medicine and its first 10 years development

Mehmet Demirci, Sibel Öner Yalçın

Gönderilme tarihi:27.10.2021

Kabul tarihi:20.12.2021

Öz

Amaç: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş dönemini tarih anlatımına kazandırmak.

Gereç ve yöntem: Verileri toplamak için Pamukkale Üniversitesi Rektörlük, Tıp Fakültesi Dekanlık, yerel basın ve Milli Kütüphane arşivlerinden faydalanılmıştır. Ayrıca tıp fakültesi kuruluş yıllarında çalışan akademik ve idari personel ile röportajlar yapılmıştır.

Bulgular: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 1987 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı Denizli Tıp Fakültesi adıyla kurulmuş, 1992 yılında Pamukkale Üniversitesi'ne bağlanmıştır. Fakülte binası ve eğitim araştırma hastaneleri olarak başlangıçta kiralama yöntemiyle şehir merkezinde bulunan bazı binalar kullanmıştır. Tıp fakültesi bugünkü Kınıklı kampüsündeki binalara 2002 yılından itibaren taşınmaya başlamıştır.

Sonuç: Kurulduğu dönemde kendine ait fakülte binası ve eğitim araştırma hastanesi bulunmayan Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde zorluklar yaşanmıştır. Ancak 2002 yılında kendi kampüsündeki binalara kavuşmuştur. Kuruluş yıllarında karşılaşılan zorluklar akademik ve idari personelin özverili çabalarıyla aşılmış ve fakülte günümüze kadar gelmiştir.

Anahtar kelimeler: Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi, tarihçe.

Demirci M, Öner Yalçın S. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş tarihçesi ve ilk 10 yıllık gelişimi. Pam Tıp Derg 2022;15:175-185.

Abstract

Purpose: To bring the establishment period of Pamukkale University Faculty of Medicine into the narrative of history.

Materials and methods: Pamukkale University Rectorate, Faculty of Medicine Dean's Office, local press and National Library archives were used to collect the data. In addition, interviews were conducted with academic and administrative personnel working during the establishment years of the medical school.

Results: Pamukkale University Faculty of Medicine was established in 1987 under the name of Denizli Faculty of Medicine, affiliated to Dokuz Eylül University, and was affiliated to Pamukkale University in 1992. In the beginning, buildings in the city center were used as faculty buildings and training and research hospitals. Since 2002, the Faculty of Medicine has started to move to the buildings on the present Kınıklı campus.

Conclusion: Pamukkale University Faculty of Medicine, which did not have its own faculty building and training and research hospital at the time of its establishment, experienced some difficulties. However, in 2002 it gained the buildings on its own campus. The difficulties encountered in the foundation years were overcome with the devoted efforts of the academic and administrative staff and the faculty has survived to the present day.

Key words: Pamukkale University, Faculty of Medicine, history.

Demirci M, Oner Yalcin S. The establishment history of Pamukkale University Faculty of Medicine and its first 10 years development. Pam Med J 2022;15:175-185.

Giriş

Ülkemizde, çağdaş tıp eğitiminin 14 Mart 1827'de Tıphane-i Amire ve Cerrahane'nin kuruluşuyla başladığı kabul edilmektedir [1-3]. Bu tıp okulu özellikle, Osmanlı ordusunun sağlık ihtiyaçlarını karşılamak ve nitelikli sağlık personeli yetiştirmek amacıyla kurulmuş, 1933 "üniversite reformu" ile "İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi" adını almıştır [1, 2]. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluşunu 1945'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ve 1955'de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluşu takip etmiştir. Anadolu'nun farklı illerinde, 1970'li yıllardan itibaren, kurulan fakültelerle, artan hekim ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır [4]. Ama ülkemizde tıp fakültelerinin sayısındaki asıl artış 2000'li yıllardan sonra olmuştur. Günümüzde devlet ve vakıf üniversiteleri olmak üzere 130'un üzerinde tıp fakültesi bulunmaktadır [5].

Bir kurumun tarihini incelemek, kurumun gelişim süreçleri ile birlikte ülkenin gelişim süreçlerini de incelemektir [6]. Kurumların tarihi hayatın geneline ilişkin tecrübelerle doludur ve okurun geçmişe dikkatini çekmektedir [7]. Kurum tarihi çalışmaları, ilgili dönemde, ülkenin ve toplumun tarihini, farklı bir açıdan değerlendirmemizi sağlayarak, günün koşullarını daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır. Ayrıca kurumun geçirdiği evrelerin bilinmesi öğrenciler ve çalışanların ortak değerleri ve kurumu benimsenmesi açısından da önemlidir [6, 7].

Bizim araştırma konumuz olan Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1987 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı Denizli Tıp Fakültesi adıyla kurulmuş [8], 1992 yılında Pamukkale Üniversitesi'ne bağlanmıştır [9]. Günümüzde Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Denizli ili, Kınıklı yerleşkesinde 1467 öğrenci, 112 profesör, 55 doçent, 98 doktor öğretim üyesi, 3 öğretim görevlisi, yaklaşık 500 araştırma görevlisi ve 31 idari personel ile eğitim vermeye devam etmektedir [10]. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) tarafından onaylanan mezuniyet öncesi tıp eğitimi akreditasyon koşullarını 2011 yılında karşılayan ilk sekiz fakülteden biridir [11].

Biz bu çalışmada Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş dönemine ait

bilgileri genel bir çerçeve çizerek tıp tarihine kazandırmayı amaçladık. Bu tür çalışmalar tıp tarihinin kapsamını arttırmakta ve tarih anlatımına ilişkin eksik kalan parçaları tamamlamaktadır. Şüphesiz bu fakültenin kuruluşu birçok hikâyeyi de içermektedir. Ancak biz bu çalışmada resmi tarihçeyi akademik yazına kazandırmayı ve gelecek çalışmalar için bir zemin oluşturmayı amaçladık.

Gereç ve yöntem

Bu araştırmanın yapılması için Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü ve Tıp Fakültesi Dekanlığı'ndan kurum arşivlerinin kullanımı için izinler ve Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (05.10.2021/18) onay alınmıştır. Fakültenin kuruluş dönemine ilişkin verilere ulaşabilmek amacıyla rektörlük ve dekanlık arşivleri incelenmiştir. Üniversitenin kendi yayınları olan "Önce Sağlık" dergisinin 2006-2015 yılları, Tıp Fakültesi Bülteni dergisinin 2000-2003 yılları ve "Pamukkale Üniversitesi Bülteni" dergisinin 1999-2016 yılları arasında yayınlanan sayıları incelenmiştir. Aynı amaçla yerel basın ve Milli Kütüphane arşivlerinden de faydalanılmıştır. Bu çalışmada özellikle Tıp Fakültesi'nin kuruluşunun ilk 10 yıllık ele alınmıştır. Ayrıca tıp fakültesi kuruluş dönemlerinde görev yapan bazı idari ve akademik personel ve eğitim gören tıp fakültesi öğrencileri ile röportajlar yapılmıştır.

Bulgular

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1987 yılında 3389 sayılı kanun ile Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı olarak "Denizli Tıp Fakültesi" adıyla kurulmuştur. Denizli Tıp Fakültesi, 1988-1989 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenci almaya başlamış ancak, Denizli'de eğitim için yeterli şartlar henüz oluşmadığı için öğrencileri Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim görmüştür [12, 13]. Denizli Tıp Fakültesi'nin Pamukkale Üniversitesi'ne bağlanması 1992 yılında 3837 sayılı kanunla gerçekleşmiştir [9]. Tıp Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi'ne bağlandıktan sonra da eğitim ve sağlık hizmeti verecek koşulları sağlayana kadar birkaç yıllık bir süreye ihtiyaç duymuştur. Pamukkale Üniversitesi yönetimi, henüz Tıp Fakültesi'ne ait bir bina olmamasına rağmen, 1993 yılı ortalarından itibaren, hemşire, tıbbi sekreter, laboratuvar teknisyeni, radyoloji

teknisyeni, tıbbi dökümantasyon memuru gibi tıp fakültesi kadrolarına alımlar yapmaya başlamıştır [14, 15]. Hatta bu dönemde Tıpta Uzmanlık Sınavı ile 31 asistan hekim de alınmıştır [12, 15].

Kadroya alınan tıp fakültesi personeline, Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Pamukkale Üniversitesi'ne geçen, İnşaat Mühendisliği Fakültesi'ne ait binada birkaç oda tahsis edilmiş, görevleri sırasında faydalı olabilecek başta bilgisayar kursu olmak üzere çeşitli hizmet içi eğitimler verilmiştir. TUS ile gelen 31 asistan hekim ise uzmanlık eğitimlerini alabilecekleri başka üniversitelere gönderilmiştir [15]. Bu durum, 1993 yılının sonlarına, fakültenin ilk binası olan "Güneş Binası"nın faaliyete geçtiği döneme kadar böyle sürmüştür [12-17]. Ulaşılan belgelere göre üniversite ve fakülte yönetimi kurulduğu ilk yıllarda bina kiralama yöntemini sıklıkla tercih etmiştir [12-18].

Güneş Binası

Tıp Fakültesi'nin ilk binası günümüzde Kınıklı Kampüsü'ne çok yakın bir yerde beş katlı olan, "Güneş Öğrenci Yurdu" dur. Bu bina 1 Eylül 1993 tarihinde imzalanan bir sözleşme [17] ile üniversite yönetimi tarafından kiralanmış, yıl sonuna doğru tıp fakültesi buraya taşınmıştır [13-15,19]. Günümüzde hala "Güneş Binası" (Resim 1) [20] olarak bilinen ve öğrenci yurdu olarak kullanılan yapı, kiralandığı dönemde idari ve akademik birimlere ev sahipliği yapmıştır [13, 15, 17-19, 21, 22]. Bu dönemde idari personelin bir kısmı, kısa süreliğine, köklü üniversitelerin ilgili birimlerine gönderilmiş, hastane ve fakültenin işleyişi ile ilgili bilgi toplamaları ve deneyim edinmeleri istenmiştir [14, 15]. Güneş Binası, Tıp Fakültesi'nin ilk dekanlık binası olarak kullanılmıştır. Bunun yanı sıra eğitim ve araştırma hastanesi açılana kadar geçen sürede hastane ve poliklinik hizmetlerinin planlanması, hastane personelinin eğitilmesi, hasta dosyaları ve arşivlerinin oluşturulması burada gerçekleşmiştir [14, 15]. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne ait Eğitim ve Araştırma Hastanesi açılana kadar Güneş Binası'nda, kısa bir süre de olsa, ayaktan hastalar için poliklinik hizmeti verilmiştir [18, 23]. Güneş Binası'nda akademik ve idari birimlere ek olarak, laboratuvarlar, kütüphane, çamaşırhane, sterilizasyon birimleri, aktif eğitimin verildiği Probleme Dayalı Öğrenim odaları (Resim 2) [20], ve "Mediko-Sosyal Birimi" yer almıştır.

Temel bilimlere ait anabilim dallarının yanı sıra Adli Tıp, Halk Sağlığı gibi klinik bilimlere ait anabilim dalları da bu binada yer almıştır [18, 19, 21, 22].

Resim 1. Güneş Binası, 1998 [20]

Resim 2. Aktif Eğitimde ders ortamı (PDÖ), Güneş Binası, 17.04.2000 [20]

Tıp Fakültesi ancak 2000 yılının sonlarından itibaren, yavaş yavaş, bugün de kullanılan Tıp Fakültesi'nin morfoloji binasının tamamlanan kısımlarına taşınmaya başlamıştır [22] (Resim 3) [24]. Morfoloji binasının 2002 yılında hizmete açılmasıyla, Güneş Binası'ndaki birimler büyük oranda taşınmış ancak birkaç anabilim dalı, çamaşırhane ve sterilizasyon ünitesi tarafından kullanılmaya devam etmiştir [21, 22]. Rektörlük arşivlerinden elde edilen belgelere göre ilk olarak 5 yıllığına kiralanın bu binanın sözleşmesi, her sene yenilenerek [17], 2010 yılının sonuna kadar uzatılmış ve yaklaşık 17 yıl boyunca tıp fakültesi tarafından kullanılmıştır [25].

Güneş binasının dışında şehir merkezinde bazı yapılar tıp eğitimi ve sağlık hizmeti sunmak amacıyla Üniversite tarafından kiralanmıştır. Bu yapılar "Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi" (1994-2012), "Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi" (1996-2004) ve "Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Merkezi" (2002-2006) dir.

Resim 3. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Binası, 2007 [24]

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Üniversite yönetimi, fakültenin kurulduğu ilk günlerden itibaren eğitim ve sağlık hizmeti verebilecek bir eğitim araştırma hastanesi arayışına girmiştir. Ancak dönemin şahitlerinin ifadelerine göre, o günün Denizli'sinde eğitim araştırma hastanesi olabilecek özelliklere sahip bir yapı bulmak çok zordu [15,16, 26]. Bir hastanenin temelden yapılması ise yıllar alabilirdi. Bu dönemde bir eğitim ve araştırma hastanesinin olmaması, eğitim ve sağlık hizmetlerinin başlamasının önündeki en büyük engeldi [13, 15, 16].

Aynı dönemde Denizli şehir merkezinde, Hastane Caddesi'nde özel bir hastane olarak açılan, sahiplerinin soy isminden dolayı halk arasında "Çiftçiler" hastanesi olarak da bilinen "Özel Hayat Hastanesi" bulunmaktaydı [13, 15, 16]. Başarılı bir hastane olarak bilinen [27, 28, 29] Özel Hayat Hastanesi, dönemine göre çok iyi fiziki koşullara sahipti, hatta hastane binasının üst kısmında acil durumlar için kullanılabilir bir helikopter pisti bile bulunmaktaydı [16, 17].

Ulaşılan kaynaklara göre Çiftçiler Özel Hayat Hastanesi'nin yöneticileri, hastaneyi kurabilmek için leasing yöntemiyle dolar üzerinden borçlanmıştı [30]. Ülkedeki ekonomik koşulların kötüleşmesi ve 1994 yılında yaşanan devalüasyon sonrası dolar kurunun çok yüksek seviyelere gelmesi yüzünden hastane yönetimi borçlarını ödemekte zorlanmaya başlamıştı [30]. Ekonomik koşullar nedeniyle birçok kurum gibi üniversite de olumsuz etkilenmiştir. Tıp fakültesinin faaliyete geçmesi için gerekli miktardaki paranın ödenek olarak çıkmadığı, ödenek olarak çıkan az miktardaki paranın ise üniversite yönetimine ulaşmasında gecikmeler

yaşandığı dönemin yerel gazetelerine bile yansımıştı [31]. Bu dönemde Pamukkale Üniversitesi kurucu rektörü Prof. Dr. Mehmet Arif Akşit zaman zaman Denizli halkının desteğini de istemiştir. Akşit, 7 Ocak 1994 tarihli yerel gazetede "Üniversitemize sahip çıkalım" başlığıyla yayınlanan söyleşisinde şunları söylemiştir: (Resim 4) [26].

Resim 4. Kurucu Rektör Prof. Dr. Mehmet Arif Akşit'in yerel basına yansıyan bir söyleşi, 1994 [26]

"İhtiyaçların giderilmesi gerekiyor. Hep birlikte çalışarak eksiklikleri giderebiliriz. Bunun için Denizlililere büyük görevler düşüyor. Bizim için en önemli sorun Tıp Fakültesi Hastanesi'dir. Öncelikle bunun halledilmesi gerekir." Aynı söyleşide Akşit, büyük şehirlerdeki hastanelere giden Denizlililerin büyük zorluklara ve masraflara katlandıklarını anlatmış ve şöyle devam etmiştir: "Oysa Denizli'ye Tıp Fakültesi Hastanesi yapılırsa, hastalar İzmir, Ankara gibi yerlerdeki Tıp Fakültesi Hastaneleri'ne gitmekten kurtulacaklar. Bütçeleri sarsılmayacak. Tanımadıkları büyük şehirlerde çeşitli güçlüklerle karşılaşmayacaklar. Bunun yanında bilimsel çalışmalar artacaktır. Konunun uzmanı profesörler kentimize gelecek. Denizli adeta bilim ve kültür merkezi haline gelecek. Ekonomimize katkı sağlayacak. Denizlili sanayi ve iş adamları ve burada yaşayan herkesin bilmesinde yarar vardır. Tıp Fakültesi Hastanesi'nin yapılması için herkesten maddi ve manevi destek bekliyoruz." [26].

Ekonomik açıdan zorlanan iki kurum arasında yapılan görüşmeler sonucunda, Çifçiler Özel Hayat Hastanesi, üniversite adına kurulan bir vakıf aracılığıyla, içindeki bütün malzemelerle ve mevcut personeli çalışmaya devam edecek şekilde kiralanmış ve "Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi" olarak kullanılmaya başlamıştır (Resim 5) [24] [15,16]. Kırk bir yatak kapasitesi [24] ile hizmete açılan bu hastanede 1 Temmuz 1994'te Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi adına hasta bakılmaya başlamıştır [13, 15]. Bu tarihten itibaren her geçen yıl hastanenin hizmet kapasitesi, yatak sayısı, poliklinik sayısı, yatan hasta sayısı ve ameliyat sayısının arttığı Tablo 1'de açıkça görülmektedir [32].

Resim 5. Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2011 [24]

Eğitim araştırma hastanesinin ilk başhekiminin ifadesine göre bu hastanenin

kiralanması Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi için çok önemli bir dönüm noktasıdır. Çünkü bu bina kiralanana kadar öğretim üyelerinin uzun bir süre hasta bakamadıklarını, ameliyat yapamadıklarını ifade etmiştir. Bu şartlardaki tıp fakültesinde öğretim üyelerine aylarca döner sermaye ödemesi yapılamamıştır. Binanın kiralanmasıyla hem öğretim kadrosu korunmuş hem de gerçek bir üniversite hastanesi olma yolunda önemli bir adım atılmıştır [16].

Yapılan görüşmelerde bu dönemle ilgili ortak bir anlatıya göre eğitim ve araştırma hastanesinin hizmet vermeye başlamasından kısa bir süre sonra, hastanenin eski sahiplerinin, geçmişten kalan borçları nedeniyle zor zamanlar yaşamıştır. Alacaklılar tarafından bu hastanedeki tıbbi cihazlara haciz geldiği hatta hastane asansörlerinin bile haciz nedeniyle kullanılmadığı ifade edilmiştir. Bunun gibi üzücü olaylardan dolayı Tıp Fakültesi çalışanlarının ve hastaların olumsuz etkilendiği ve hastanenin işleyişinin zaman zaman aksadığı görüşmeciler tarafından sıkça vurgulanmıştır [12-15, 30].

Pamukkale Üniversitesi yönetimi 15.05.1995 tarihli 14/1 sayılı kararla eğitim araştırma hastanesinin mülkiyetinin üniversiteye ait olması gerektiğine dair bir karar almıştır [25]. Bu kararda etkili olan hususlar; Özel Hayat Hastanesi'nin geçmişinden kaynaklanan sorunlar [13,15,16], Dokuz Eylül Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin Denizli'ye gelmesinin gerekliliği, TUS sınavı ile gelen araştırma görevlilerinin eğitimini Denizli'de alması ve bu öğrencileri eğitecek yeterli öğretim üyesi sayısına ulaşılmış olması şeklinde sıralanabilir. Böylelikle Özel Hayat Hastanesi, Pamukkale Üniversitesi tarafından satın alınarak kamulaştırılmıştır [33].

Döneme yakından şahitlik eden Eğitim Araştırma Hastanesi ilk başhekimisi, hastane personeli olarak bütün olumsuzluklara rağmen, mesai kavramı olmaksızın fedakârca ve ekip ruhuyla çalıştıklarını dile getirmiştir [14].

Tablo 1. Yıllara göre hastane verileri [32]

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Yatak Sayısı	41	41	75	86	97	113	116	120	155	237
Poliklinik Sayısı	7145	23836	34882	41684	49552	74188	91013	111591	116616	138667
Yatan Hasta Sayısı	411	1392	2036	2668	3041	4137	4960	6251	6706	7850
Ameliyat Sayısı	334	834	1135	1594	1888	2585	2786	3193	4083	4609

Özellikle ilk yıllarda, ülkedeki ekonomik krizin etkilerini derinden yaşadıklarını, enjektör gibi basit tıbbi malzemelerin temininde bile zorlandıklarını anlatmıştır. Hastane personeli olarak hastanenin bazı sarf malzeme ihtiyaçlarını kendi imkanlarıyla karşıladıklarını iletmiştir. İlk başhemşire o günlerde çalışanların tıp fakültesi hastanesine bakışını, “Üniversite hastanesini ilerde kendi çocuklarımızı, annemizi, babamızı getireceğimiz, gelişmiş bir hastane olarak hayal ediyorduk ve şehrimize iyi bir üniversite hastanesi kazandırmanın hayaliyle çabalıyorduk.” sözleriyle ifade etmiştir [14]. Bu zor günlerde Denizli’li iş adamlarının da hastaneye önemli yardımları olduğu bazı görüşmeciler tarafından dile getirilmiştir [14, 16].

Eğitim araştırma hastanesi binasındaki birimler 2002 yılından itibaren Kınıklı Kampüs’ünde yapımı tamamlanan yeni binalara taşınmıştır. Bu süreç 2002 yılında Kalp Merkezi’nin (Resim 6) [24] faaliyete geçmesiyle başlamış 2012 yılında Plaza Binası’nın hizmete açılmasıyla tamamlanmıştır [34]. Eğitim araştırma Hastanesi’ne ait birimler tamamen Kınıklı’ya taşındıktan sonra bu eski bina, yeni açılan Pamukkale Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi’ne de bir yıl kadar ev sahipliği yapmıştır [35]. Birkaç yıl boş kaldıktan sonra, eski olması ve yeni yönetmeliklere göre sağlam kabul edilmemesi nedeniyle 2019 yılı ortalarında kontrollü bir şekilde yıkılmıştır [35-37]. Böylelikle önce Özel Hayat Hastanesi, sonra “Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi” olan bu yapı ömrünü tamamlamıştır. Yıkılan hastanenin arsası günümüzde ücretli otopark olarak kullanılmaktadır.

Resim 6. Kalp Merkezi ve Hastane Binası, 2007 [24]

Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi

Şehir merkezinde Gazi Mustafa Kemal Bulvarı üzerindeki Eğitim Araştırma Hastanesi’ne yakın bir mevkide bulunan, yedi katlı “Köseoğlu İş Merkezi” (Resim 7) [38] 15 Ocak 1996 tarihinde üniversite tarafından bazı idari ve akademik birimlerin yerleşimi için kiralanmış ve “Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi” adıyla kullanıma açılmıştır [17]. Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi, döner sermaye birimi ve Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu gibi idari ve akademik birimlerin yanı sıra endokrinoloji, romatoloji, kadın-doğum, genel cerrahi, göz, odyoloji poliklinikleri ve mikrobiyoloji, patoloji, genetik, biyokimya gibi bazı laboratuvarlara da ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca hastanenin tıbbi malzeme deposu da Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi’nde bulunmaktaydı [39, 40]. Kısa bir süreliğine bu binada bulunan bir fizik tedavi ve rehabilitasyon ünitesi de, Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne çok yakın bir mevkide bulunan, Musoğlu İşhanı’na taşınmış ve 1997 yılının sonlarına kadar burada hizmet vermiştir [41]. Rektörlük arşivlerinde Köseoğlu Teşhis ve Tedavi Merkezi’nin son kira sözleşme tarihinin 30.05.2003 olduğu ve bir yıllığına imzalandığı dolayısıyla 2004 yılı ortalarına kadar tıp fakültesi adına kullanıldığı anlaşılmaktadır [17, 39].

Resim 7. Köseoğlu İş Merkezi, 2021 [38]

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz

Merkezi

Tıp fakültesinin kiralama yoluyla hizmete açtığı bir başka bina da yine şehir merkezindeki “Samanlıoğlu İş Hanı”dır. Bu iş hanı Bayram Yeri mevkiinde Enverpaşa Caddesi’nde bulunan 4 katlı bir yapıdır. Köseoğlu Teşhis Tedavi Merkezi’nde bulunan Göz Anabilim Dalı, artan hasta yoğunluğunu karşılayabilmek ve daha iyi hizmet verebilmek için 2002-2006 yılları arasında Samanlıoğlu İş Hanı’na taşınmıştır. Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, 2006 yılında günümüzdeki yerine taşınmıştır [16, 42, 43]. Bu işhanı günümüzde yıkılmış ve yerine başka binalar yapılmıştır.

Kınıklı Kampüsü’nde bulunan hastane binaları

Şehir merkezinde bulunan hastane binaları eğitim ve sağlık hizmeti vermeye devam ederken, Kınıklı Kampüsü’nde yeni hastanelerin temelleri atılmaya başlamıştır. İlk olarak 1994 yılında “Kalp Merkezi” olarak bilinen Kardiyoloji ve Kalp Damar Cerrahisi Hastane binası ve hemen yanında bulunan iki hastane binasının (Resim 6) [24] temelleri atılmıştır [44, 45]. Kalp Merkezi’nin 2002 [46] diğer binaların ise 2003 [47] yılında faaliyete geçmesiyle şehir merkezinde kiralanan binalarda bulunan birimler zamanla Kınıklı Kampüsü’ne taşınmaya başlamıştır [15, 16, 18]. Üniversiteye ait birimlerin taşınma süreci, 2003 yılında, kampüs arazisi içinde bulunan, önceleri özel bir öğrenci yurdu olarak kullanılan binanın, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi’ne dönüştürülmesi ile devam etmiştir [15]. Günümüzde bu bina Diş Hekimliği Fakültesi olarak kullanılmaktadır. Kınıklı Kampüsü’nde yapımı tamamlanan binalardan bir başkası da 2011 yılında hizmete açılan “Fahri Gökşin Onkoloji Merkezi” olmuştur [48]. Haziran 2012’de ise fakültenin en büyük hastane binası olan “Plaza Binası” hizmete açılmıştır [49] (Resim 8) [50]. Psikiyatri Hastanesi 2014 Kasım ayında hizmete başlamıştır [51]. Bu hastane binalarının yanı sıra 2002 yılında tamamlanan morfoloji binası ve 2011 yılında tamamlanan dekanlık binası (Resim 9) [52] tıp fakültesi öğrencilerinin eğitimi için günümüzde de aktif olarak kullanılmaktadır.

Resim 8. Pamukkale Üniversitesi Hastaneleri, Plaza Binası-2012 [50]

Resim 9. Tıp Fakültesi Dekanlık Binası, 2021 [52]

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde Eğitim ve Akademik Kadro

Denizli Tıp Fakültesi adıyla 1987 yılında kurulan fakülte [8], ilk öğrencilerini 1988-1989 eğitim ve öğretim yılında kabul etmiştir. Fakat o tarihte Denizli’de yeterli imkânlar olmadığı için fakülteyi kazanan 25 öğrenci [53], Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde eğitim görmüştür [12, 53]. Bu durum 1992 yılında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi adıyla Pamukkale Üniversitesi’ne bağlandıktan sonra da bir süre böyle devam etmiştir. Araştırma kapsamında dekanlık arşivlerinde Pamukkale Üniversitesi ile Dokuz Eylül Üniversitesi arasında 15.02.1993 tarihinde imzalanan bir protokole ulaşılmıştır [54]. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin Dokuz Eylül Üniversitesi’ndeki eğitim ve hukuki durumlarına ilişkin konuları içeren bu protokolde, “öğrenim”, “idari ve hukuki işlemler”, “sağlık sosyal ve kültürel hizmetler”, “cari giderler”, “kontenjan”

ve “öğrencilerin Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne nakli” başlıklarına yer verilmiştir [54].

Fakültenin Dokuz Eylül Üniversitesi’ne bağlı olduğu 1988-1989 eğitim-öğretim yılında öğrenci sayısı yaklaşık 25 iken, Pamukkale Üniversitesi’ne bağlandıktan sonra; 1993-1994’de bu sayılar 76’sı kadın, 72’si erkek olmak üzere 148, 1994-1995 yılında ise 68’i kadın 79’u erkek olmak üzere 147 olmuştur [55]. Öğrenciler 1996-1997’e kadar İzmir’de eğitim almaya devam etmiştir [13, 22, 56].

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi ilk olarak 1996-1997 senesinde öğrencilerine kendi imkanlarıyla Denizli’de eğitim vermeye başlamıştır [13, 22, 56]. Bu eğitim ve öğretim yılında, eğitimlerinin önceki kısmını Dokuz Eylül Tıp Fakültesi’nde tamamlayan 4., 5. ve 6. sınıf öğrencileri Denizli’ye gelmiş; böylece Tıp Fakültesi ilk öğrencilerine kavuşmuş, 4. sınıftan 34, 5. sınıftan 22 ve 6. sınıftan 20 öğrenci olmak üzere toplamda 76 öğrenci Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde eğitime başlamıştır (Tablo 2) [55].

Tablo 2. 1996-1997 Eğitim Öğretim Döneminde Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem Mevcutları [55]

	Kadın	Erkek	Toplam
1. Dönem	11	16	27
2. Dönem	13	22	35
3. Dönem	14	16	30
4. Dönem	14	20	34
5. Dönem	8	14	22
6. Dönem	10	10	20
Toplam	70	98	168

Şehre yeni gelen öğrencilerin, kalacak yer bulma konusunda çektikleri zorluklar, ailelerinde endişeye neden olmuştur. Bu durum üniversite yönetimi tarafından dikkate alınmış ve öğrencilerin stajlarını görecekları hastane binalarına yakın bir mevkide bulunan, “Otel Babam” adındaki otel kiralanarak öğrencilerin kalabileceği bir pansiyona dönüştürülmüştür [13, 22]. Otel Babam yaklaşık 3 sene kadar şehre yeni gelen öğrencilere ve asistanlara ücretsiz bir şekilde ev sahipliği yapmıştır [13, 56, 57]. Otel Babam’ın binası günümüzde alışveriş merkezi olarak kullanılmaktadır.

Bu dönemde İzmir’den Denizli’ye gelen ilk öğrencilerden olan ve daha sonra Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde öğretim üyesi olan Tanrıverdi [56], o dönemde öğrenciler, asistanlar, öğretim üyeleri ve idari personel arasında çok samimi ve sıcak bir ortam olduğunu adeta bir aile gibi olduklarını ifade etmiştir. Tanrıverdi [56], o günün koşullarında çok iyi bir eğitim aldıklarını; tek dezavantajlarının hastanenin yeni kurulmuş olmasından dolayı hasta sayısının dolayısıyla eğitim sırasında karşılaştıkları vaka sayısının azlığı olduğunu belirtmiştir.

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 1999-2000 eğitim öğretim yılında öğrencilerine birinci sınıftan itibaren Denizli’de eğitim vermeye başlamıştır (Resim 10) [58]. Bu eğitim öğretim yılında 18’i kadın 26’sı erkek olmak üzere 44 öğrenci eğitime başlamıştır [55]. Öğrenciler İngilizce seviye tespit sınavına tabi tutulmuş ve bir kısmı hazırlık sınıfına yönlendirilmiştir. Hazırlık sınıfı, İktisat Fakültesi’nde bir derslikte eğitim almış, 1. döneme başlamaya hak kazanan öğrenciler ise Güneş binasında kendileri için hazırlanan sınıflarda derslere başlamıştır [13]. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 1999-2000 yılından itibaren Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi’ni model almış ve “Aktif Eğitim Sistemi” diğer ismiyle “Probleme Dayalı Öğrenim” sistemini ülkemizde uygulayan ikinci tıp fakültesi olmuştur [22, 58].

Resim 10. Tıp Fakültesi’nin Denizli’ye gelmesinin Pamukkale Üniversitesi Bülteni’ndeki haberi [58]

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1992 yılında kuruluşundan hemen sonra eğitim ve sağlık hizmeti verebilecek yeterliliğe gelebilme

için hızlı bir olgunlaşma dönemine girmiştir. Dekanlık arşivlerinden edinilen belgelere göre gerek binaların tahsisi gerekse öğretim kadrosunu geliştirme konularında büyük çabalar gösterilmiş ve kısa sayılabilecek bir zamanda kayda değer bir yol alınmıştır [12]. Ulaşılan fakülte denetim raporlarına göre 1993 yılı sonunda fakültede iki doçent, bir yardımcı doçent ve 31 araştırma görevlisi bulunurken; 1994 yılı sonlarında bir profesör, üç doçent ve 25 yardımcı doçent olmak üzere 29 öğretim üyesi bulunmaktadır. Bu sayılar 1995 yılı ortalarına gelindiğinde üç profesör, beş doçent, 41 yardımcı doçent olmak üzere 49'a ulaşmıştır. Ayrıca bu tarihte, öğretim üyeleri dışında, 11 öğretim görevlisi ve 67 araştırma görevlisi de görev yapmaktadır [12]. İlk 10 yılın sonlarına geldiğimizde, yani 2002 yılının sonunda, tıp fakültesi kadrosunda 15 profesör, 42 doçent, 63 yardımcı doçent, 20 öğretim görevlisi ve 170 araştırma görevlisi bulunmaktadır [12]. Bu 10 yıllık dönemde, bazı araştırma görevlileri, devlet burslarıyla, yüksek lisans ve doktora eğitimi almak üzere, yurtdışındaki önemli eğitim kurumlarına gitmiştir. Genç akademisyenler, döndüklerinde, uluslararası deneyimleriyle fakülteye katkı sağlamıştır [12, 25]. Ayrıca fakülte, 1995 yılından itibaren "Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi" adında bir dergi yayınlamıştır. Bu dergi günümüzde "Pamukkale Tıp Dergisi" adıyla hala yayınlanmaktadır [59].

Üniversitenin kurulduğu döneme yakından şahitlik eden bir süre dekan yardımcılığı da yapan bir öğretim üyesi [18] fakültenin kuruluş dönemini anlatırken "genç, dinamik, idealist" bir akademik kadroyla yola çıktıklarını belirtmiştir. Birçoğu büyük üniversitelerden mezun ve geldikleri üniversitelerin vizyonunu yeni doğmuş bu fakülteye yansıtmaya çalışan bir akademik kadroya sahip olduklarının altını çizmiştir. O dönemde üniversitenin sınırlı imkanları olmasına rağmen samimi bir ortam oluştuğunu ve herkesin elinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştığını, bütün öğretim üyelerinin fakülte ve üniversitenin devlet tarafından kendilerine emanet edildiğini düşünerek görevlerini titizlikle yaptıklarını ifade etmiştir [18].

Sonuç olarak; alanyazında ülkemizdeki birçok üniversite, enstitü ve fakültenin kuruluş tarihine ilişkin yayınlara rastlanmaktadır [2, 60, 61]. Birçok eğitim kurumunda olduğu gibi Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi çalışanları da kuruluş yıllarında birçok zorluk

ve imkansızlıklarla karşı karşıya kalmıştır. Akademik ve idari personelin bu zorlukları aşmak için maddi ve manevi fedakarlıkları, çoğu zaman gönüllü bir şekilde yaptığı, görüşmeciler tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. Öğrenci veya çalışan fark etmeksizin, fakülteye sonradan dahil olan herkesin, fakültenin geçirdiği gelişim evrelerini, her bir evrede yaşanan zorlukları ve bu zorluklar karşısında yapılan fedakarlıkları bilmesinin, kuruma olan bağlılığı arttıracaklarını söylemek yanlış olmaz. Kurum tarihi hakkında bilgi sahibi olmanın, insanlara, benzer zorluklar karşısında nasıl tutum geliştireceğine ilişkin rehber olmasını umuyoruz.

Çıkar ilişkisi: Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan eder.

Kaynaklar

1. Demirhan Erdemir A. Tıp Tarihi, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri, 2014;123
2. Terzioğlu A. İstanbul Tıp Fakültesi tarihçesi. Journal of Istanbul Faculty of Medicine 2000;63:2.
3. Aydın E. Dünya ve Türk Tıp Tarihi. Ankara: Güneş Kitapevi. 2006:179.
4. Yoloğlu S, Şarlak AY, Şarlak Ö. Türkiye'deki Tıp Fakülteleri. Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi 1998;5:47-51.
5. Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Birim istatistikleri genel bilgiler. Erişim adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>. Erişim tarihi 30 Eylül 2021
6. Tekin G. Kurum tarihi yazımıyla ilgili sorunlar. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi 2008;42:331-340
7. Stubbs W. Constitutional History of England In Its Origin And Development, Sixth Edition. London: Oxford at The Clarendon Press, 1873:3-4.
8. Resmî Gazete. 27.06.1987 tarihli 19500 sayılı resmî gazete. Kanun No: 3389, Kanun kabul tarihi: 18.06.1987. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19500.pdf>. Erişim tarihi 30 Eylül 2021
9. Resmî Gazete. 11.07.1992 tarihli 21281 sayılı resmî gazete. Kanun no: 3837, Kanun kabul tarihi: 3.7.1992. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21281.pdf>. Erişim tarihi 30 Eylül 2021
10. Pamukkale Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dekanlık Personel İşleri. 22.10.2021.
11. Akredite eğitim programlarının güncel listesi. Erişim adresi: <http://tepdad.org.tr/akredite-egitim-programlarinin-guncel-listesi>. Erişim tarihi 01.12.2021
12. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlık Arşivi. Denetim raporları. 1994-2003.
13. Araştırmacının İsmail Oytun ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi ilk Öğrenci İşleri sorumlusu.

14. Araştırmacının Züleyha Öztürk ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ilk Başhemşiresi, emekli.
15. Araştırmacının Hüdaferdi Akbeyik ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi ilk Başmüdürü, emekli.
16. Araştırmacının Volkan Yaylalı ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi ilk Başhekim.
17. Pamukkale Üniversitesi Rektörlük Arşivleri, İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı Arşivi.
18. Araştırmacının Ergün Erdem ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi.
19. Araştırmacının Yusuf Yürektürk ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
20. Pamukkale Üniversitesi Rektörlük Arşivleri, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Arşivi.
21. Araştırmacının Gülten Yılmaz ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
22. Araştırmacının Esat Adıgüzel ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi.
23. Araştırmacının Abdullah Akhan ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
24. Tıp Fakültesi Dekanlık Sekreterliği Fotoğraf Arşivi. 2021.
25. Araştırmacının Ahmet Ergin ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi.
26. Üniversitemize Sahip Çıkalım. Denizli Şehir Gazetesi. 7 Ocak 1994. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
27. Denizli'nin gurur abidesi: Özel Hayat Hastanesi. Denizli Şehir Gazetesi, 10 Ağustos 1993. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
28. Laserli prostat ameliyatı Çiftçiler Özel Hayat Hastanesi'nde yapıldı. Denizli Şehir Gazetesi, 30 Ağustos 1993. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
29. Hollandalı Aysel Acar: "Özel Hayat, Avrupadaki Hastaneleri Aratmıyor". Denizli Hizmet Gazetesi, 23 Eylül 1993. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1976 SÇ 86.
30. Düşe kalka kurtuluyor. Denizli Şehir Gazetesi, 23 Temmuz 1994. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
31. Tıp fakültesi için yeterli finans sağlanamadı. Denizli Şehir Gazetesi, 2 Haziran 1994. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
32. 1994, 1998, 2006 ve geldik bugüne. Önce Sağlık Dergisi 2006:1:6.
33. Pamukkale Üniversitesi Rektörlük Arşivleri, Yazı İşleri Müdürlüğü Arşivi.
34. Yeni Hizmetler. Önce Sağlık 2012;19:18-21.
35. Araştırmacının Murat Yılmaz ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
36. PAÜ Rektörü Bağ yıkılan hastane binasını denetledi. Erişim adresi: <https://www.denizlihaber.com/denizli/merkezefendi/pau-rektoru-bag-yikilan-hastane-binasini-denetledi/>. Erişim tarihi 12 Ekim 2021
37. Pamukkale Üniversitesi Rektörlük Arşivleri, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı Arşivi.
38. Araştırmacı tarafından 7 Ekim 2021 tarihinde çekilen fotoğraf.
39. Araştırmacının Mehmet Çitak ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
40. Araştırmacının Kazım Taşkıran ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi memur.
41. Araştırmacının Ali Kitiş ile görüşmesi, 2021. Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğretim üyesi.
42. Göz Merkezi Hizmete Girdi. Pamukkale Üniversitesi Bülteni, 2002;8:8-9.
43. Göz Merkezi Yeni Yerinde. Önce Sağlık Dergisi 2006;4:4.
44. Tepe İnşaat Yurt İçi Projeler, Tamamlanan Projeler, Üst Yapı, Pamukkale Üniversitesi Kan Merkezi ve İlk Yardım Hastanesi. Erişim adresi: <https://tepe.com.tr/tr/taahhut/tamamlanan-projeler/ust-yapi/pamukkale-universitesi-kan-merkezi-ve-ilkyardim-hastanesi-7-12-2017-17-41-01>. Erişim tarihi 15 Kasım 2021
45. Üniversite hastanesi bir yılda tamamlanacak. Denizli Şehir Gazetesi, 25 Ağustos 1995. Milli Kütüphane, Yerel yer numarası: 1992 SÇ 74.
46. Denizli'ye 400 yataklı hastane müjdesi. Pamukkale Üniversitesi Bülteni, 2002;7:8.
47. PAÜ Hastanesi'nden 2003'e merhaba partisi. Pamukkale Üniversitesi Bülteni, 2002;8:48.
48. Pamukkale Üniversitesi Onkoloji Anabilim Dalı. Önce Sağlık Dergisi 2012;19:24-25.
49. Pamukkale Üniversitesi Hastaneleri, tarihçe. Erişim adresi: <https://hastane.pau.edu.tr/tarihce>. Erişim tarihi 30 Eylül 2021
50. Önce Sağlık Dergisi, Kapak resmi. 2012;19:1.
51. Pamukkale Üniversitesi Habip Kızıldağ Psikiyatri Hastanesi. Önce Sağlık Dergisi 2015;26:48-51.
52. Araştırmacı tarafından 26.10.2021 tarihinde çekilen fotoğraf.
53. Pamukkale Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokullar, Fakülteler, Tıp Fakültesi. Pamukkale Üniversitesi tanıtım kitapçığı. 1993/1994:7
54. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlık Arşivi. (1993) Dokuz Eylül Üniversitesi ile Pamukkale Üniversitesi arasında imzalanan protokol belgesi.

55. Pamukkale Üniversitesi Rektörlük Arşivleri. Rektörlük Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Arşivi.
56. Araştırmacının Halil Tanrıverdi ile görüşmesi. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ilk öğrencilerinden ve Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi.
57. Araştırmacının Ahmet Moralı ile yapılan telefon görüşmesi. Ahmet Moralı Babam Otel binasının sahiplerinden.
58. Tıp Fakültesi Denizli'de. Pamukkale Üniversitesi Bülteni, 2000;2:6.
59. Pamukkale Üniversitesi Dergisi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Bülteni, 2001;1:10.
60. Günergün F, Kadioğlu S. İstanbul Üniversitesi'nin yerleşim tarihçesi üzerine notlar. Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 2006;8:135-163.
61. Öner, G. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Biokimya (Kürsüsü) Anabilim Dalı tarihçesi. Journal of Istanbul Faculty of Medicine, 2010;73:61-66.

Etik kurul onayı: Bu çalışma için Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 05.10.2021 tarih ve 18 sayılı karar ile onay sayılmıştır.

Yazarların makaleye katkıları

M.D., S.Ö.Y. çalışmanın dizaynı, M.D. dosya tarama ve verilerin toplanması, M.D., S.Ö.Y makalenin yazılması; M.D., S.Ö.Y makalenin kontrolü alanlarında çalışmaya katkı sunmuşlardır.

Teşekkür: Araştırmamız için rektörlük arşivlerinde çalışmamıza izin veren Rektör hocamız Prof. Dr. Ahmet Kutluhan'a ve bize yardım edip yol gösteren; İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı, Yazı İşleri Müdürlüğü, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü ve dekanlık çalışanlarına çok teşekkür ederiz. Ayrıca araştırmamıza dönemi aydınlatarak katkıda bulunan bütün görüşmecilere teşekkürü bir borç biliriz.